

Piotr Zawada

Jan Juszczyk – laureat nagrody im. Jana Długosza

Rocznik Wieluński 13, 185-188

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Piotr Zawada

JAN JUSZCZAK – LAUREAT NAGRODY IM. JANA DŁUGOSZA

Jan Juszcak, jak sam o sobie mówi, urodził się nad Pyszną 11 XII 1927 r. w Dębinie. W miejscowości tej rodzice prowadzili niewielkie gospodarstwo rolne. Edukację, którą rozpoczął w szkole powszechnej w Młynisku, przerwał wybuch II wojny światowej. W tym czasie ojciec Laureata, były kawalerzysta z przybocznej straży Józefa Piłsudskiego, uczestniczył w kampanii wrześniowej. Dostał się do niewoli sowieckiej i był przetrzymywany w obozie w Szepletówce na Ukrainie. W listopadzie 1939 r. został przekazany Niemcom. Do domu rodzinnego powrócił dopiero po zakończeniu wojny. W 1942 r. rodzinę Juszczaków wysiedlono z Dębiny. Piętnastoletni Jan, by uniknąć wywiezienia w głąb Rzeszy, podjął pracę w gospodarstwie rolnym w Łowkowicach, pow. kluczborski. Dopiero po wypędzeniu Niemców, pod koniec stycznia 1945 r. powrócił w rodzinne strony. Szkołę powszechną ukończył w Kurowie, następnie rozpoczął naukę w Gimnazjum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki w Wieluniu. W 1947 r. złożył tzw. „małą maturę”.

Losy życiowe Laureata związane są z zawodem nauczycielskim. Następnym etapem jego edukacji była bowiem nauka w Liceum Pedagogicznym w Wieluniu – matura w 1949 r. Od jesieni tego roku podjął pracę w szkole w Skrzynnie. Jednocześnie w latach 1950–1953 kontynuował kształcenie na trzyletnim sobotnio-niedzielnym Wyższym Kursie Nauczycielskim – studium o profilu matematyczno-geograficznym, prowadzonym przez wybitnego pedagoga – Jana Kołodziejczyka, dyrektora Liceum Pedagogicznego w Wieluniu.

Po czterech latach pobytu w Skrzynnie, w 1954 r. Jan Juszcak przeniósł się do pracy w Szkole Ćwiczeń przy Państwowym Liceum Pedagogicznym w Wie-

luniu. Prowadził lekcje wzorcowe z matematyki i geografii dla przyszłych pedagogów. Podjął również studia zaoczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Łodzi, na kierunku geografia.

Po rocznym nauczaniu w szkole ćwiczeń, z przyczyn poglądowych, zmienił placówkę oświatową. Rozpoczął nauczanie w Szkole Podstawowej w Czastarach. W tym okresie poszerzył własną wiedzę, skończył Studium Nauczycielskie w Łowiczu o specjalności: wychowanie techniczne z plastyką. Zdobył również magisterium z geografii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego.

W powiecie wieruszowskim w ramach Państwowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli prowadził sekcję nauczycieli matematyki, geografii i biologii. W 1969 r. został przeniesiony na stanowisko dyrektora Szkoły Podstawowej w Sokolnikach, później dyrektora Zbiorczej Szkoły Gminnej w Sokolnikach, gdzie pracował do 1 września 1992 r. – do czasu przejścia na emeryturę.

Jednak okres odpoczynku zawodowego nie oznaczał dla Laureata zaprzestania działalności – wręcz przeciwnie. Rozwijał własne zamiłowania, na które wcześniej nie pozwalały obowiązki pedagogiczne. Systematyzował, poszerzał, badał i nadal gromadził wiadomości z wielu dziedzin życia lokalnego społeczeństwa. Rozwijał wiedzę o małej ojczyźnie. Starał się utrwalić i przekazać zdobyte wiadomości przyszłym pokoleniom. Powstały liczne opracowania.

Warto zaznaczyć, że pierwsza publikacja Jana Juszcza ukazała się już w 1954 r. w czasopiśmie „Matematyka”. Oczywiście była związana z pracą pedagogiczną. W artykule pt. *Zależność kąta środkowego i wpisanego* w nowatorski sposób zaprezentował przyrząd, samodzielnie wymyślony, a służący do badania tych kątów. W roku 2000 wydał broszurę pt. *Historia pszczelarstwa na ziemi wieruszowskiej*, a następnie – *Z dziejów pszczelarstwa w Lututowie*. Zamiłowanie do tych owadów rozpoczęło się podczas pobytu w szkole w Czastarach – w 1957 r. Wówczas założył swoją pierwszą pasiekę, a podejmując pracę w Sokolnikach, kontynuował zakładanie kolejnej. Temu zamiłowaniu poświęca się i obecnie.

W „Roczniku Wieluńskim” opublikował artykuły pt. *Populacja bociana białego w powiatach wieluńskim i wieruszowskim w roku 2000* (2002) i *Paweł Bryliński (1814–1890) – mistrz sakralnej rzeźby ludowej* (2004). W 2004 r. w wydaniu książkowym, znacznie poszerzonym i bogato ilustrowanym, ukazała się *Populacja bociana białego w powiatach wieluńskim i wieruszowskim w roku 2000*. W 2006 r. wydał książkę *Kapliczki i krzyże mojej okolicy. Kapliczki, krzyże i figury przydrożne w parafiach Sokolniki, Pichlice, Walichnowy i Ochędzyn*. O profesjonalizmie i znajomości zagadnień przydrożnych pamiątek sakralnych, zachowujących pamięć o miejscach i wydarzeniach często zapisanych jedynie w pamięci ludzkiej, a zebranych przez autora, bardzo przychylnie wypowiedzieli się pracownicy naukowcy, zajmujący się zawodowo tą tematyką.

Również w 2006 r. ukazała się książka, ponownie nawiązująca do pszczelarstwa pt. *Z dziejów pszczelarstwa w powiecie wieruszowskim*. Autor szeroko

omawia historię i współczesność pszczelarstwa w okolicach Wieruszowa, ale także poszerza wiadomości z biologii pszczoł i omawia właściwości lecznicze wytworów ich pracy, działalności wybitnych pszczelarzy oraz pisze o zasadach moralnych i duchowych potrzebnych w pracy z tymi owadami.

W 2012 r. Jan Juszcak był współautorem kilku haseł w *Wieluńskim słowniku biograficznym* oraz wydał kolejną pozycję książkową pt. *Charakterystyka warunków fizjograficznych gminy Sokolniki ze szczególnym uwzględnieniem dynamiki pierwszego poziomu wód podziemnych*. Warto podkreślić, że ta praca mogłaby posłużyć za podstawę pracy doktorskiej. Materiał zbierany przez autora z ogromnym mozołem od roku 1969 r. ukazuje przemiany klimatyczne na naszym terenie w ostatnich 40 latach. Liczne wykresy i ilustracje pozwalają zrozumieć procesy zachodzące w przyrodzie, zwłaszcza kształtowanie się poziomu wód podziemnych. Praca jest również cenna z powodu unikalności badań w tym zakresie na ziemi wieluńskiej.

Pan Jan Juszcak aktywnie uczestniczy w działalności wielu towarzystw i organizacji. Działa w Parafialnym Oddziale Akcji Katolickiej Diecezji Kaliskiej w Sokolnikach, Polskim Związku Pszczelarskim, Towarzystwie Przyjaciół Wieruszowa, Polskim Towarzystwie Przyjaciół Przyrody Pro Natura we Wrocławiu, Kaliskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk oraz Wieluńskim Towarzystwie Naukowym.

Za swoje zasługi otrzymał liczne odznaczenia i wyróżnienia państwowe i branżowe, m.in.:

- Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi,
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski,
- Nagrodę Ministra Oświaty i Wychowania I stopnia,
- nagrody Kuratora Oświaty i Wychowania w Kaliszu,
- Srebrną Odznakę Polskiego Związku Pszczelarzy,
- Medal im. ks. dra Jana Dzierżona,
- Tytuł Honorowego Członka Polskiego Związku Pszczelarzy,
- Medal Ministra Rolnictwa – Zasłużony dla Rolnictwa,
- Nagrodę Specjalną Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wręczenie nagrody Laureatowi. Od lewej dr Z. Spychała dr M. Świątek-Słonina, mgr J. Juszcza (fot. A. Ustyniak)

Jan Juszcza (fot. A. Ustyniak)